

Med starejšimi zaznane razlike v socialni vključenosti in dostopnosti do storitev – Posebej pereča je problematika starejših v Pomurju – Opravljeni dve obširni analizi o vzrokih za socialno izključenost in potrebah starejših po pomoči na domu

Potreba starejših po pomoči na domu naglo narašča

Zveza društev upokoencev Slovenije s svojo Pomursko pokrajinsko zvezo društev upokoencev Murska Sobota eno leto opravljala dve obširni raziskavi – Rezultati potrdili domneve – Kakšne bodo rešitve?

V raziskavi o vzrokih za socialno izključenost je sodelovalo 1230 starejših oseb v Pomurju. Glede na materialno stanje dve od treh prejemata mesečni dohodek, ki je nižji od 600 EUR, poleg tega vsaka druga oseba ne zmore pokriti v celoti svojih življenjskih stroškov. Pri natančnejši obdelavi podatkov je bilo ugotovljeno, da so osebe, ki živijo na kmetiji na vasi, najmanj zmožne pokrivati svoje življenjske stroške, do velikih razlik prihaja tudi pri starejših, živečih v hišah v mestu (od katerih svoje stroške pokrije 74 % anketiranih) ali na vasi (le 53 %). Ekonomske razmere starejših so velik dejavnik pri njihovem vključevanju v programe aktivnega in zdravega staranja, pri tem v raziskavi ugotavljajo, da je treba preučiti možnosti za vključevanje tistih skupin, ki so posebej ogrožene (samske in ovdovele osebe, ženskega spola, starejši od 75 let in živeči na vasi). Poleg ekonomskih razmer je zelo pomembno tudi zdravstveno stanje; bolezni starejši anketirani navajajo kot daleč najpomembnejšo oviro pri vključevanju v programe zdravega in aktivnega staranja, vendar pa prav ti programi pozitivno vplivajo na različne bolezni oz. počutje vključenih oseb. Socialne mreže pomembno vplivajo na vpetost v programe aktivnega staranja, vendar je povezava (le) srednje močna. Veliko je bilo identificiranega družjenja z vnuki oz. vsaj tedenske skrbi zanje in družjenja s sosedi, iz česar sledi, da so midsosedske stiki poleg družinskih med ključnimi sestavnimi deli socialne mreže starejših oseb v Pomurju, sorodniki pa so tudi najmočnejša podpora starejšim osebam ob zdravstvenih težavah.

Kaj pa, če starejši sorodnikov nima, sosedska pomoč je daleč, ni primerna ali je starejši noče?

Teh vprašanj pa so se lotili v raziskavi o potrebah po različnih vrstah pomoči na domu, v kateri so anketirali 1944 starejših oseb v Pomurju. Kakšne vrste pomoči so potrebne in kje lahko razlike v zdravju zmanjšujemo pri tistih starejših, ki niso vključeni v dom ali kakšno drugo obliko institucionalne oskrbe?

V Sloveniji je na voljo socialna oskrba na domu, torej različne oblike organizirane praktične pomoči, s katerimi se upravičencem nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu. Povprečna cena za uro pomoči je v Pomurju nekoliko višja od slovenskega povprečja in znaša 5,96 EUR (Slovenija 5,07 EUR); cena se giblje med 4,1 in 7,2 EUR. V letu 2014 je bilo po podatkih Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo v Pomurju oseb, starejših od 65 let, ki so deležne pomoči na domu, le okrog 1,5 %, kar uvršča Pomurje med regije z najslabšo vključenostjo v programe pomoči na domu. Je torej starejši ne potrebujejo? Jim pri vsem pomagajo svojci, sosede? Se odrekuje pomoči zaradi finančnih bremen, neznanja? Kje so v Pomurju vzroki za tako nizko vključenost v programe pomoči na domu? Kar 16 % oseb, starejših od 65 let, se je v Pomurju izreklo za to, da potrebujejo pomoč na domu. Potreba po njej narašča z leti in tudi s pomanjkanjem na zdravja. Kar 16 % oseb je izrazilo potrebo po občasni

pomoči pri čiščenju stanovanja, pri tem je več žensk (18 %, moški 13 %). Enak odstotek anketirancev navaja potrebo po pomoči pri občasnih dnevniških nakupih, ki znatno narašča s starostjo in prehaja v vsakodnevno pomoč. Podobno je s potrebo po občasnem urejanju vrta, ki jo zaznava 17 % vseh anketiranih. Občasno pomoč pri osebni negi potrebuje 8 % anketiranih, pri zdravstveni negi pa 13 % anketiranih in tudi te potrebe se z leti večajo. Pri navajanju zmožnosti pokritja osnovnih življenjskih stroškov z lastnimi dohodki jih kar 19 % navaja, da jim včasih to ne uspe. Odstotek se večja s starostjo. Pogosto mesečnih življenjskih stroškov ne zmore pokriti 8 % anketiranih. Kdo jim pri tem pomaga? Več kot trem četrtinam otroci oz. vnuki, delež tistih, ki jim ne pomaga nihče, je 10 %, kar je alarmantno. Sorodniki pomagajo 8 % anketiranih, ostalim drugi. S starostjo anketiranih vloga otrok in vnukov narašča, upada pa delež tistih, ki jim ne pomaga nihče. Razmeroma visok delež starejših oseb (39 %) pomoči na domu ne bi zmoglo plačevati; takšnih, ki bi jo lahko, je le ena tretjina, delno bi pomoč lahko plačalo 27 % anketiranih. V tem je delež žensk (43 %), ki pomoči ne bi mogle plačati, višji od deleža moških (32 %). Z višanjem starosti tudi upada delež tistih, ki bi si pomoč lahko privoščili, in pade s 34 na 26 % v letih od 85 do 94.

Pomoč na domu v Pomurju potrebuje 16 % starejših, zdaj jo prejema le 1,5 %.

Da bi zmanjšali socialno izključenost in odgovorili smotno na potrebe po pomoči na domu pri starejših v Pomurju, so potrebne nekatere aktivnosti, saj vse pomoči otroci in vnuki ne bodo več dolgo zmogli. Prva je zagotovitev ustreznih zakonodaj, zatem pa vzpostavitev služb, ki bodo to omogočale. Cilj nam je vsem zagotoviti čim kakovostnejše življenje v starosti, z ustrežno pomočjo na domu, da se čim dlje starejši doma vključujejo v različne aktivnosti, saj s tem ohranjajo zdravje, tako fizično kot mentalno, in pripomorejo k temu, da se družba zdravo stara. Poleg tega pa se s takim načinom življenja tudi zmanjšujejo neenakosti v zdravju tistih oseb in skupin, ki so najbolj ogrožene (ovdovele, ženske, starejši nad 75 let, sam(otn)i živeči v velikih hišah na vasi).

S. N.

<http://czz.si/novice.aspx>

CENTER ZA ZDRAVJE IN RAZVOJ
CENTRE FOR HEALTH AND DEVELOPMENT
MURSKA SOBOTA

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

